

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

Ltn

1805

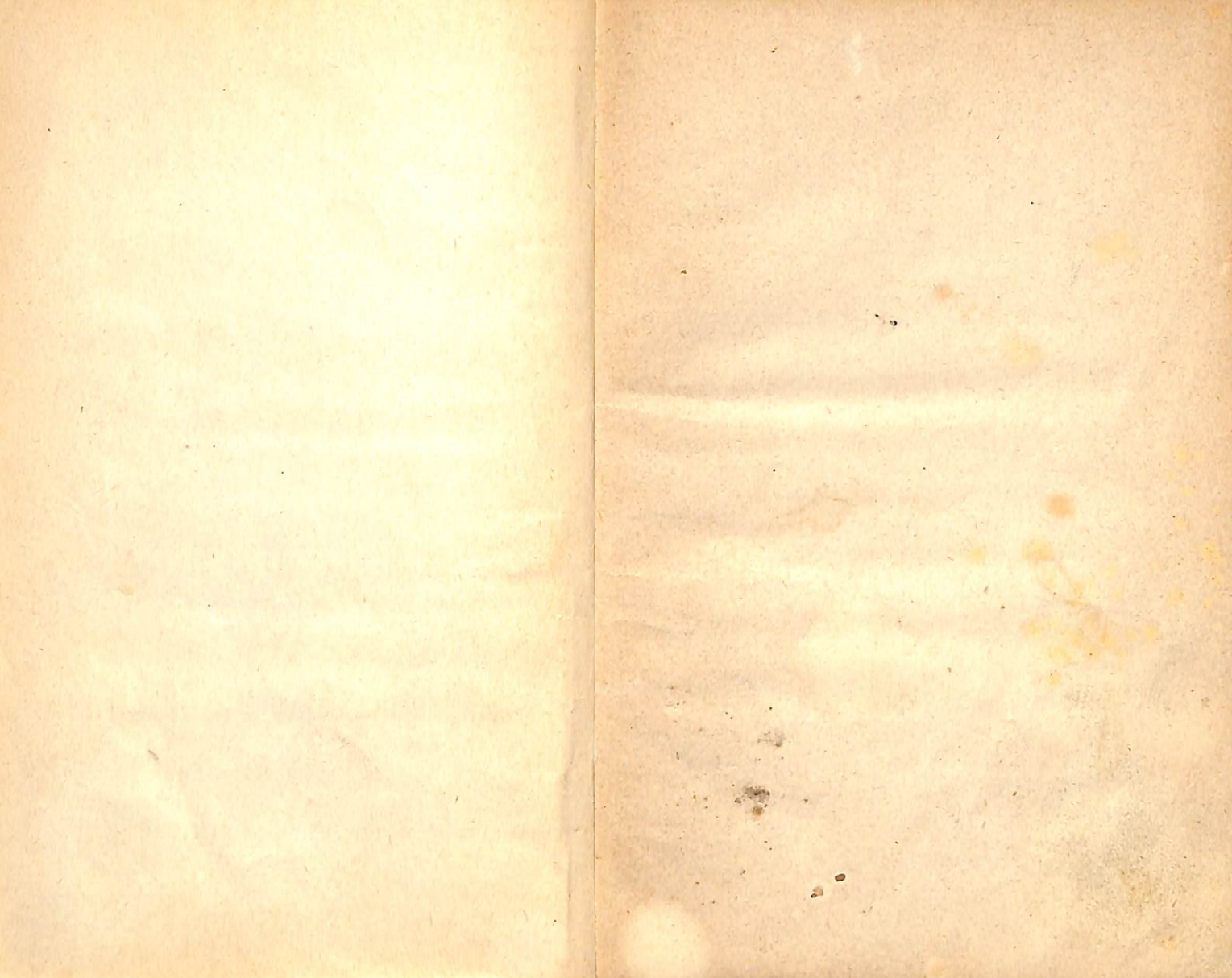
11

h

W-10

1999

1

43989 - 4. 2.

ՍԱՀՄԱՆԱԳՐԱԿԱՆ

Հ Ր Ա. Հ Ա Ն Գ

ԳԱԻԱՌԱՑ ՀԱՄՐՈ

Վ Ա Ի Ե Ր Ա Ց Ե Ա Լ

Ի ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՂԱԲԱԽՆՆԵՐ

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎՈՅ

ԿՆԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՕՒ ԽԾՃԱՍԱՐԵԱՆ

= 1872 =

28005-62
P.I

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

Թէ ինչպէս կը կազմուին Գաւառական Բնդհանուր Ժողովները, Գաւառական վարչութեան կրօնական և ֆաղափական ժողովները, և ինչ է անոնց պաշտօնը. ինչպէս կ'ընտրուի Առաջնորդը և ինչ է անոր պաշտօնն ու պարտիքը, և այլն. սոյն տրամադրութիւնները կը պարունակին Ազգային Սահմանադրութեան մէջ: Բայց ըստ որում Սահմանադրութիւնը կեդրոնական վարչութեան մասը զժամ է, և Գաւառական վարչութեան համար տրամադրած է լինել յար և նման կեդրոնական վար-

1805-60

29. 1811

չութեան . ուստի կեդրոնական վարչութեան կրօնական և ֆաղաքական խառն ժողովը պատշաճ դատեց , Սահմանադրութեան հետևելով , և կեդրոնական վարչութեան վերաբերեալ մասերը ի բաց թողլով , գաւառաց համար սոյն Սահմանադրական Հրահանգը պատրաստել . որպէս զի Սահմանադրութեան գործադրութիւնը դիւրանայ գաւառացի ազգայնոց :

Սոյն Սահմանադրական Հրահանգին այն մասերը , որ Սահմանադրութեան տրամադրութեանց հետևութիւնն են , կեդրոնական վարչութեան խառն ժողովը փորձառութեամբ պիտի վերաքննէ , երբ հարկը պահանջէ , և երբ այս փորձառութեան արդեանց Գաւառական վարչութիւնք ևս մտադիր լինելով՝ առաջարկեն զայն կեդրոնական վարչութեան . և վերաքննեալ մասերը դարձեալ պիտի հրատարակէ : Բայց մինչև որ կեդրոնական վարչութիւնը սոյն Հրահանգին ամբողջին , կամ յաւելեալ և կամ յապաւեալ մասանց նորոգ հրատարակութիւն չընէ , սոյն Հրահանգը ամբողջ պիտի գործադրուի , հրատարա-

կութեան թուականէս սկսեալ , և իւրաքանչիւր Առաջնորդ և Գաւառական վարչութիւն պարտաւոր են ըստ այնմ վարուելու :

14 Սեպտեմբեր 1872 .

Ի Պատրիարքարանի Հայոց

Ի Կ . Պօլիս

ՆԱԽԱԳԱՀ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵՐՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

ՊԱՏՐԻԱՐԲ Կ . ՊՕԼՍՈՅ

Մ Կ Ր Տ Ի Զ Ա Ր Բ Ե Պ Ի Ս Կ Ո Պ Ո Ս

Ի Ր Ի Մ Ե Ա Ն

Դիւան կրօնական Ժողովոյ

ԱՏԵՆԱԳԻՐ

ԱՏԵՆԱՊԵՏ

Մ . Վ . Ի Զ Մ Ի Ր Լ Ե Ա Ն Թ Ա Դ Ե Ո Ս Ե Պ Ի Ս Կ Ո Պ Ո Ս

Դիւան ֆաղաքական Ժողովոյ

ԱՏԵՆԱԳԻՐ

ԱՏԵՆԱՊԵՏ

Մ . Պ . Պ . Փ Ա Փ Ա Զ Ե Ա Ն Յ

Ս Ե Ն Ե Բ Ե Ր Ի Մ

Մ . Մ Ա Ն Ո Ւ Կ Ե Ա Ն

ՍԱՀՄԱՆԱԳՐԱԿԱՆ

Հ Ր Ա Ն Ա Ն Գ

Գ Ա Ի Ա Ռ Ա Յ Հ Ա Մ Ա Ր

Ա .

Ը Ն Տ Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Գ Ա Ի Ա Ռ Ա Յ Ա Ն Ը Ն Դ Հ Ա Ն Ո Ւ Ր Ժ Ո Ղ Ո Վ Ո Ց

1° Ա մեն Առաջնորդական վիճակ իւր
Գաւառական Ընդհանուր Ժողովը պիտի
ունենայ, Սահմանադրութեան համե-
մատ :

2° Գաւառական Ընդհանուր Ժողովոյ
անդամոց թիւը 21 էն մինչև 70 կրնայ
ըլլալ, այսինքն 21, 28, 35, 42, 49, 56,
63, 70 :

3° Իւրաքանչիւր Առաջնորդական վի-
ճակ իւր Ընդհանուր Ժողովոյ անդամոց
թիւը իւր բնակչաց թուոյն համեմատ

ինք կ'որոշէ, և կեդրոնական վարչութիւնն ալ կը հաստատէ :

4. Գաւառական Ընդհանուր Ժողովոյ անդամոց 1/7ը եկեղեցական գասէն, 2/7ը թեմաբէն, և 4/7ը առաջնորդանիստ քաղաքէն և կէս (1) արուր միջոց հեռաւորութիւն ունեցող տեղերէն կ'ընտրուին :

Եթէ թիւը 21 է, 3ը եկեղեցական տիտի ըլլայ, 6ը թեմական և 12ը առաջնորդանիստ քաղաքէն :

Եթէ թիւը 23 է, 4ը եկեղեցական, 3ը թեմական, 16ը առաջնորդանիստ քաղաքէն :

Եթէ թիւը 33 է, 5ը եկեղեցական, 10ը թեմական, 20ը առաջնորդանիստ քաղաքէն :

Եթէ թիւը 42 է, 6ը եկեղեցական, 12ը թեմական, 24ը առաջնորդանիստ քաղաքէն :

Եթէ թիւը 49 է, 7ը եկեղեցական, 14ը թեմական, 28ը առաջնորդանիստ քաղաքէն :

Եւ այլն :

5. Առաջնորդական վիճակին մէջ գտնուող այն ամեն աղղայինք՝ որ կառավարութեան տուրք կը վճարեն և 25 ասարիքն լրացուցած են, ընտրող ըլլալու իրաւունք ունին :

(1) Կէս արուր միջոցը՝ ձիով երեք ժամու համբայ կը հաշուուի :

6. Ընտրելի են այն ամեն աղղայինք՝ որ 30 տարիքն լրացուցած են, առաջնորդանիստ քաղաքին մէջ կամ անկէ կէս արուր միջոց հեռաւորութիւն ունեցող տեղ մը կը բնակին, որ ժողովի օրերը գիւրութիւն ունին ներկայ գրանուելու, կարգալ դրել գիտեն, և նոյն գաւառին աղղային գործոց հմուտ անձինք են :

7. Այն անձինքը՝ որոնց յիմար ըլլալը ծանուցուած է. և կամ Սղղին ու կառավարութեան գործոց մէջ քրէական յանցանք գործած և դատապարտութիւն կրած են, ոչ ընտրելի կրնան ըլլալ և ոչ ընտրող :

8. Առաջնորդը կամ առաջնորդական ֆոխանորդը և կամ առաջնորդական Տեղապահը նախ և յառաջ Գործագիր յանձնաժողով մը կը կազմէ (1), որ ընտրութեան գործողութիւնները կատարել տայ,

(1) Եթէ գաւառի մը մէջ ըստ օրինի կազմեալ Քաղաքական Ժողով կայ, և Ընդհանուր Ժողովոյ բոլոր անդամք կամ ոմանք հրաժարեալ են, ու անոնց տեղ նորոգ ընտրութիւն սխալ ըլլայ, ան ատեն ընտրական գործողութեանց հսկելու ստշտօնը Քաղաքա-

և հակէ անոնց վրայ, այս Յանձնաժողովք
 Յ էն մինչև 7 անձինքէ կրնայ բաղկա-
 նալ: Առաջնորդը կամ ֆոխանորդը
 կ'անուանէ այս Յանձնաժողովոյ անդամ-
 ները խորհրդակցութեամբ առաջնորդա-
 նիստ քաղաքին մէջ գտնուող ազգային
 ժողովին, որուն հետ որ Առաջնորդը կը
 անօրինէ վիճակին գործերը:

Ընարո-Րի-ն
 Եկեղեցական անդամոց

9°. Եկեղեցական անդամ կրնան ըլլալ
 նոյն վիճակին մէջ գտնուող եպիսկոպոս,
 վարդապետ և քահանայ, վանահայ-
 րերը և վանական վարդապետք, որոնք
 եկեղեցական պաշտօն վարելէ ըստ օրի-
 նի դադարեալ չեն:

10°. Առաջնորդը կամ ֆոխանորդը
 քաղաքին և մինչև կէս աւուր միջոց հե-
 աւորութիւն ունեցող տեղերուն մէջ
 գտնուող եկեղեցականները իր քով ժո-
 ղովի կը հրաւիրէ, որ քուէարկութեամբ

կան ժողովին է, կամ անկէ ընտրեալ Գոր-
 ծադիր յանձնաժողովի մը:

Եկեղեցական անդամոց ընտրութիւնը
 կատարեն:

Սոյն ժողովին ներկայ գտնուել չկըր-
 ցող եկեղեցականք իրենց քուէն նամա-
 կաւ կրնան զրկել առ Առաջնորդն կամ
 ֆոխանորդն:

Վիճակին մէջ գտնուող վանահարք
 ալ իրենց միաբան վարդապետներովը
 հանդերձ իրաւունք ունին քուէարկու-
 թեան մասնակցելու, թէև հեռի ըլլան
 առաջնորդանիստ քաղաքէն:

Ընարո-Րի-ն
 Աշխարհական անդամոց

11°. Եթէ առաջնորդանիստ քաղաքին
 մէջ մէկ եկեղեցի կայ, և նոյն քաղա-
 քին մտ կէս աւուր միջոցով գիւղ կամ
 քաղաք չկայ, նոյն քաղաքէն ընտրելի
 Գաւառական ընդհանուր ժողովոյ ան-
 դամները՝ նոյն եկեղեցւոյ ժողովրդեան
 կողմէն կ'ընտրուին:

Եթէ նոյն քաղաքին մէջ մէկէն աւե-
 լի եկեղեցի կայ, բայց ժողովուրդը միայն
 մէկ եկեղեցւոյ սեպհական է, և միւս-
 ները սեպհական ժողովուրդ չունին,

դարձեալ նոյն եկեղեցւոյ ժողովուրդն է ընտրողը :

Իսկ եթէ առաջնորդանիստ քաղաքին մէջ մէկէն աւելի եկեղեցի կայ և իւրաքանչիւր եկեղեցի իրեն սեպհական ժողովուրդ ունի . պէտք է որ առաջնորդանիստ քաղաքէն ընտրելիք բաշխուին նոյն եկեղեցեաց վրայ , անոնց իւրաքանչիւրին ժողովրդեան թուոյն համեմատ :

Եւ եթէ առաջնորդանիստ քաղաքը կէս աւուր միջոց հեռաւորութիւն ունեցող գիւղ կամ քաղաք ունի իր մօտ , ան ատեն ընտրելիք՝ քաղաքին և նոյն գիւղերուն բնակչաց թուոյն համեմատ՝ պիտի բաշխուին քաղաքին և գիւղերուն եկեղեցեաց վրայ :

Եկեղեցի չունեցող գիւղ մը իրեն ամենէն աւելի մօտ գիւղին կամ քաղաքին եկեղեցիին հետ բնականաբար միացեալ կը համարուի , և անոր հետ պիտի մասնակցի ընտրութեան :

12° Իւրաքանչիւր եկեղեցւոյ աւագերէցը կամ ուրիշ եկեղեցական մը նոյն եկեղեցւոյ թաղական կամ եկեղեցւոյն սպաշտօնեաներուն հետ ընտրողական ժողով կը կազմէ , նոյն եկեղեցւոյ ժողովը :

դէն 3—4 արժանաւոր անձինք հետ առնելով , և անոնց հետ խորհրդակցութեամբ կիրակի օր մը առաւօտեան ժամերգութեան ատեն կը ծանուցանէ նոյն եկեղեցւոյ ժողովրդեան , որ յաջորդ կերակի օրը Գաւառական Ընդհանուր ժողովոյ անդամաց ընտրութիւնը պիտի ըլլայ , և անոնք որ ընտրող են , կարող են մասնակցիլ ընտրութեան , կամ անչափ բերելով իրենց քուէն , և կամ փոխառնամակաւ զրկելով . ընտրողութեան և ընտրելութեան հանդամանքներն ալ պիտի բացատրէ :

(Եթէ գիւրութիւն ունին , պէտք է ընտրողաց և ընտրելեաց ցանկեր պատրաստել , և եկեղեցւոյ ընտրող կախել . կամ թէ սա կերպով ծանուցում մը կախել թէ՛ « յաջորդ կիրակի առաւօտեան ժամերգութեան ատեն ետքը քուէարկութիւն պիտի ըլլայ Գաւառական Ընդհանուր ժողովոյ անդամաց ընտրութեան համար , ուստի սուրբ Եկեղեցւոյն ժողովրդէն անոնք որ ընտրութեան իրաւունք ունին , այսինքն 23 տարեկանէն վեր են և Տէրութեան տուրք կուտան , կը հրաւիրուին զալ կիրակի՝ յետ աւարտման եկեղեցւոյ ներկայ գտնուիլ և իրենց քուէն ամենամօր տալ , և ներկայ գտնուիլ չկրցողքն անամակաւ կրնայ զրկել իր քուէն) :

13. Յաջորդ կիրակի առաւօտ սուրբ եկեղեցւոյ ժամերգութեան ատեն դարձեալ աւագերէցը կամ ուրիշ եկեղեցական մը՝ նոյն օրը յետ աւարտման ժամերգութեան՝ քուէարկութիւն ըլլալիքը կը ծանուցանէ :

Յետ աւարտման ժամերգութեան՝ աւագերէցը կամ անոր տեղ ուրիշ եկեղեցական մը Ընտրողական ժողովը կազմելով, տուփ մը կամ սնտուկ մը կը դնեն մէջ տեղ. նախ նոյն սնտուկին պարապ ըլլալը կը քննեն. յետոյ կ'սկսին քուէ բերողներէն քուէներն ընդունիլ կարգաւ :

Ո՛վ որ անձամբ քուէ կուտայ, իր անունը կ'ստորագրէ որոշեալ թղթի մը վրայ, որուն ձակասը նշանակուած պիտի ըլլայ ինչ բանի համար քուէարկութիւն ըլլալը. իսկ անոնք որ գիր չգիտեն՝ իրենց հաճութեամբը անուննին արձանագրել կուտան աւագերէցին կամ ուրիշ մէկուն, որ Ընտրողական ժողովոյ մէջէն է, կամ անոր հաճութեամբը հոն նստած :

Երբ նամակաւ քուէ գայ, Ընտրողական ժողովը կը բանայ նամակը, և

կը քննէ զրկողին ստորագրութիւնը կամ կնիքը թէ բուն տիրոջն է, յետոյ անոր քուէն (առանց բանալու) սնտուկը կընետէ :

Քուէ բերուած կամ զրկուած միջոցին Ընտրողական ժողովոյ պարաքն է քննել թէ, քուէ բերող կամ զրկողը ընտրող ըլլալու իրաւունքն ունի՞, այսինքն 23 տարեկանէն վեր է և Տէրութեան տուրք կուտայ՝. կամ թէ ծանուցեալ յիմար և ազգային կամ կառավարութեան գործոց մէջ քրէական յանցանօք դատապարտեալ մէկը չըլլայ :

14. Քուէներն ընդունելէն ետքը, որոշեալ ժամուն կ'սկսին քուէհամարը :

Նախ՝ սնտուկին մէջ որչափ քուէ ըլլալը կը համրեն. յետոյ ստորագրեալ և արձանագրեալ անունները և նամակները կը համրեն. այս երկուքը իրարու հաւասար պիտի դան, որ կասկածելի չըլլայ քուէարկութիւնը :

Քուէհամարի գործողութիւնը կ'սկսի աւագերէցը կամ ուրիշ մը մէկիկ մէկիկ քուէները սնտուկէն կը հանէ և կը կարգայ. գրագիր մ'ալ կարգացուած անունները կը գրէ, և մէկ անուն մը քանի անգամ որ կարգացուի, այնչափ ան-

դամ խաչ (+) նշան մը կամ թուռնշան
կը դնէ այն անուան առջև :

Քուէթիլթին մէջ եթէ ուղուած թիւ
ւէն աւելի անուն գրուած ըլլայ , աւել
լին չ'կարգացուիր . մինչև որոշեալ թիւը
կարգալու և ընդունելու է , անկէ ան
դին գրուածներն անընդունելի են :

Քուէթիլթին մէջ եթէ ուղուածին
չափ անուն գրուած չըլլայ , ընդունելի
է , գրուածները պիտի կարգացուին :

Քուէարկութեան և քուէհամարի
գործողութիւնները հրապարակաւ կ'ըլ
լան , և ժողովուրդէն ուղղը կրնայ ներ
կայ գանուիլ :

15°. Քուէհամարի գործողութենէն յետոյ
ամենէն շատ քուէ ստացող անձանց
անունները կը գրուին կարգաւ , և բը
ւէարկուաց թուոյն կէսէն աւելին ստա
ցողը ընտրեալ կը համարուի . օրինակի
համար եթէ 100 քուէարկու ըլլայ , 51 ,
52 , 53 , և այլն քուէ ստացողը և աւելի
թիւ ստացողները ամենքն ալ ընտրեալ
են . իսկ 50 , 49 , 48 , և այլն թիւ ստացողը
և հետևաբար ասկէ վար թիւ ստացող
ները ընտրեալ չեն :

Երկրորդ անգամ քուէարկութեան

պիտի հրատարակուի ժողովուրդը ճիշդ ան
ջինին նման , 8 օր առաջ ծանուցանե
լով և 8 օրէն յետոյ քուէարկութիւնը
ներով , (այս 8 աւուր միջոցը կրնայ նուա
ղիլ 1 , 2 կամ 3 օրի , եթէ այսչափ կարճ
միջոցի մէջ կարելի ըլլայ քուէարկու ժո
ղովրդեան ծանուցանել երկրորդ ան
գամ ըլլալիք քուէարկութիւնը) . բայց
այս անգամ քուէ տուողները որոշեալ
անուանց վրայ պիտի տան . օրինակի
համար քանի ընտրելի ետ մնացած են ,
նոյն թուոյն կրկնապատիկը կարգաւ պի
տի առնուին ընտրեալներէն անմիջապէս
ետքը եկող առաւել քուէ ստացող
նուններէն , և այս ցանկին վրայ քուէ
պիտի տրուի :

Եթէ եկեղեցւոյ մը ժողովուրդը միակամ
այս երկրորդ քուէարկութիւնը չուզէ , և բը
նաւ մէջերէին ալ բողոքող չըլլայ , համեմա
տաբար առաւել քուէ առնողներէն կ'ընտրեն
մնացեալ անգամները :

Ընտրական գործողութիւնները ա
ւարտելէն յետոյ , ներկայ գանուող ընտ
րողական ժողովը տեղեկագիրը կը շինէ ,
որուն մէջ պիտի ծանուցանէ 8 օր առաջ
քուէարկութեան ծանուցումը ըլլալը , 8
օր ետքը ժամ աչ ինչին քուէներն ըն

դունիր, քանի հատ անձամբ բերուլը
և քանի հատ նամակաւ, և ժամը այս
ինչին քուէհամարն ըլլալը, և քուէից
սրդիւնքն ինչ ըլլալը. և սոյն տեղեկա-
զիրը սատրագրելով կը զրկէ առ Առաջ-
նորդն կամ փոխանորդն :

16°. Այսպէս պիտի ընտրեն նաև թե-
մերը իրենց ինկած գաւառական ժողո-
վոյ անդամները : Միայն թէ երբ մէկ,
երկու կամ երեք և այլն գիւղ միասին
մէկ անձ ընտրելու հրաւիրուին, ամէնը
մէկտեղ կուգան մէկ գիւղին մէջ ընտ-
րութիւն ընելու, թէ որ մօտ են իրա-
րու. իսկ թէ որ հեռու են իրարմէ, ա-
մէնքը զատ զատ քուէարկութիւն և քը-
ւէհամար կ'ընեն. և արդիւնքը յետոյ ի-
րենց մէջ կը միացնեն և տեղեկագրով կը
զրկեն առ Առաջնորդն կամ փոխանորդն :

17°. Երբ Առաջնորդը տեսնէ որ ընտ-
րութիւնները մեծ մասամբ կատարուած
են, և մնացեալներն ալ հետ զհետեւ կա-
տարուելու վրայ են, հրաւէր կ'ընէ Գա-
ւառական ժողովոյ ընտրեալ անդամոց, և
ընտրելոց մեծագոյն մասին ներկայու-
թեան ատեանը կը բանայ, նախ Գործա-
դիր յանձնաժողովոյ կողմէն պատրաս-

տեալ ընտրութեան տեղեկագիրները կը
կարգացունին, և անոնց օրինաւորութիւ-
նը հաստատուելէն ետքը, ըստ օրինի
Գաւառական ժողովն իր գիւտնը կը
կազմէ, մէկ ատենապետէ և մէկ ատե-
նագարէ, և ի հարկին պսոնց ալ մէկ կամ
երկու փոխանորդներ տալով :

18°. Այս ամեն գործողութիւնները
Գաւառական ժողովոյ գիւտնն ի գիր
առնելով կը զրկէ առ կեդրոնական վար-
չութիւնն, որ օրինաւորութիւնը ստու-
գելէն ետքը կը վաւերացնէ, և Սրբա-
ղան Պատրիարքն ալ յատուկ կոնդա-
կաւ կը ծանուցանէ նոյն ընտրութիւնը
այն վիճակին ժողովրդոց :

Բ.

Պ Ա Շ Տ Օ Ն

Գ Ա Ւ Ա Ռ Ա Կ Ա Ն Ը Ն Գ Հ Ա Ն ՈՒ Ր Ժ Ո Ղ Ո Վ Ո Յ

1°. Գաւառական Ընդհանուր ժողո-
վոյ պաշտօնն է՝

Ա. Ընտրել իր գաւառին վարչու-

թեան Կրօնական և Քաղաքական ժողովները . ընտրել իր գաւառին Առաջնորդը . և այս ընտրութիւնները կատարելուն պէս՝ ստորագրեալ հանրագրով ներկայացնել Կեդրոնական վարչութեան ի վաւերացումն :

Բ . Հսկել Առաջնորդին և Գաւառական վարչութեան վրայ, և բառնալ անհամաձայնութիւնը , եթէ ասոնց մէջ ծագի :

Գ . Որոշեալ ժամանակի մէջ համար պահանջել իր Գաւառական վարչութենէն :

Դ . Գաւառական ազգային սնտուկին հաշիւը քննել, և յետագայ տարուան մէջ ըլլալիք ծախքը որոշել :

Ե . Գաւառական ազգային սնտուկին համար իր գաւառի ժողովրդէն առնելիք տուրքը որոշել :

Զ . Լուծել այն խնդիրները , որ Գաւառական վարչութիւնը իր ձեռնհասութենէն վեր համարելով, Ընդհանուր ժողով կը հրաւիրէ :

Է . Ազգային Սահմանադրութեան և Կեդրոնական վարչութենէն սահմանեալ օրինաց և հրահանգաց անթերի գործադրութեանը հսկել :

2° . Գաւառական ժողովոյ պաշտօնը 40 տարի կը տևէ , և երկու տարին անդամ մը մէկ հինգերորդ մասը կը նորոգուի :

Առաջին անգամին ընդհանուր վիճակաւ կ'որոշուի այս մասնակի փոփոխութիւնը , ըստ օրինակի Կեդրոնական Երեսփոխանական ժողովոյ :

3° . Գաւառական ժողովը սովորաբար ամէն երկու տարին կը բացուի իր վարչութենէն համարադրութեան համար՝ դարնանամուտին կամ յարմար եղած ժամանակին , և ուրիշ անգամ ի պահանջել հարկին :

4 . Առաջնորդը կը գումարէ Գաւառական ժողովը :

Սովորականէն զատ Գաւառական ժողով կը գումարի Առաջնորդին կամօքը , Կրօնական և Քաղաքական ժողովոց մէկուն համահաճութեամբ , կամ Գաւառական ժողովոյ անդամաց մեծագոյն մասին խնդրանօքը , որ յստուկ հանրազրով մը կը պահանջուի :

Գ.

ԳՄԻԱՌԱՎԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱՎԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

1°. Գաւառական կրօնական ժողովը կը բաղկանայ 3 էն մինչև 7 եկեղեցականներէ :

Աւր որ հինգ եկեղեցական չգտնուի, երեքով կը կազմուի կրօնական ժողովը :

2°. Գաւառական կրօնական ժողովոյ պաշտօնն է՝

Ա. Գաւառին աղգային կրօնական գործոց ընդհանուր տեսչութիւնը :

Բ. Գաւառին մէջ կրօնական զղայումք զարգացնել :

Գ. Հայաստանեայց եկեղեցւոյ դաւանութիւնն և աւանդութիւնքն անխախտ պահել :

Դ. Եկեղեցականաց վրայ հսկել :

Ե. Գաւառին աղգային վարժարանաց այցելութիւն ընելով՝ կամ այցելու կարգելով՝ ֆրիստօնէական վարժապետութեան ուսուցման վրայ հսկողութիւն ընել, դասատուներն ընտրել, և քննութիւններն ընել :

2°. Արժանաւոր և բանիրուն քահանայներ հասցնել :

3°. Կրօնական ժողովոյ ամեն տեսակ տեղեկագիրները միշտ անգամոց մեծադոյն մասին կողմէն ստորագրեալ պիտի ըլլան :

4°. Մինչև որ եկեղեցւոյ մը քահանայներն ու թաղական խորհուրդը նոր քահանայ ձեռնադրել տալու կարեորութիւնը չտեսնեն և ստորագրեալ տեղեկագրով գաւառական կրօնական ժողովոյ խնդիր չընեն, և ընծայացուին արժանաւորութիւնը չի հաստատուի, ձեռնադրութեան հրաման չտրուիր :

5°. Գաւառական ֆաղաքական ժողովը կը բաղկանայ 3 էն մինչև 7 աշխարհականներէ :

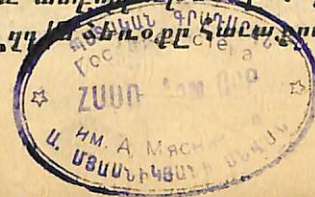
6°. Գաւառական ֆաղաքական ժողովոյ պաշտօնն է,

Ա. Գաւառին աղգային ֆաղաքական գործոց ընդհանուր տեսչութիւնը :

Բ. Գաւառին աղգայնոց բարեկեցութեանը և անդորրութեանը հող տանիք

Գ. Աղգային ֆաղաքական ժողովը որոշ

29-50082

ուած արքունի տուրքը արդարութեամբ
բաշխել և հաւաքել :

Դ. Իր տեսչութեան տակ գանուող
խորհրդոց կողմէն մատուցուած ազգօ-
գուտ առաջարկութիւնները ուշադրու-
թեամբ քննել, և անոնց կարեորութիւ-
նը յատնուելէն ետքը՝ հաստատել կամ
գործադրութեան արգելքները բառ-
նալու ջանք ընել :

Ե. Քաղաքական ժողովը ինք կը տը-
նորինէ թէ Տեղական կառավարութեան
և թէ Կեդրոնական վարչութեան և թէ
իր առաջնորդական վիճակին մէջ զըա-
նուած թաղական խորհրդոց հետ յա-
րաբերութեան վերաբերեալ և ուրիշ ի-
րեն եկած գործերը . Ուսումնական և
Տնտեսական և թաղական գործերէն
զատ, որոնք սեպհական խորհրդոյն կը
յանձնէ . և մինչև որ խորհրդոյն կար-
ծիքը չառնու, չկրնար գործադրու-
թեան ձեռնարկել :

Եւ թէպէտ կրնայ իրաւացի պատ-
ճառներով հերքել մէկ խորհրդոյ ըրած
որոշումը, բայց ինքնին ուրիշ անօրէ-
նութիւն չկրնար ընել նոյն նիւթին վը-
րայ, և կը պարտաւորի դարձեալ նոյն

խորհրդոյն յանձնել գործը :

8. Քաղաքական ժողովը չկրնար նաև
փոխել կամ լուծել թէ իր ընտրած տե-
սուչ խորհուրդներէն և թէ թաղական
խորհուրդներէն մէկը, քանի որ չտես-
նէ զայն Սահմանադրութեան հիմնական
սկզբանց հակառակ ընթացքի մէջ : Բայց
երբ տեսնէ անոնց մէկը այսպիսի ըն-
թացքի մէջ, առաջին անգամին բա-
ցատրութիւն կուզէ նոյն խորհրդէն .
երկրորդ անգամին՝ անոր գրով ազգա-
րարութիւններ ընելով ի կանոնապահու-
թիւն կը հրաւիրէ, իսկ երրորդին՝ զայն
կը լուծէ . և եթէ Ուսումնական կամ
Տնտեսական խորհուրդներէն մէկն է,
ինք նորը կ'ընտրէ, և եթէ թաղական
խորհուրդներէն մէկն է, առժամանակ
եայ թաղական խորհուրդ մը կը կարգէ
և նոր ընտրութեան հրահանգը ի միա-
սին կը զրկէ : Միայն թէ այս մասին ու-
նեցած պատճառները պիտի բացատրէ
Գաւառական Ընդհանուր ժողովոյ ներ-
կայացնելու երկամեայ տեղեկագրին մէջ :

9. Քաղաքական ժողովը գաղտնի
քուէարկութեամբ և քուէից բողոքաւ
առաւելութեամբ կ'ընտրէ Ազգին կող-

մանէ առաջնորդանիստ քաղաքին կառավարութեան ժողովոց անդամակից ըլլալու անձինքը, պէտք եղած թուոյն համեմատ. և Առաջնորդին կամ անոր բացակայութեանը փոխանորդին միջոցաւ Տեղական կառավարութեան կը ներկայացնէ, և մէկ օրինակն ալ կեդրոնական վարչութեան կը ղրկէ:

Թեմերուն մէջ ուր որ պէտք կայ, սոյն ընարութիւնը թաղական խորհուրդք կ'ընեն:

10°. Գաւառական խառն ժողովին կը պատկանի ընտանեկան յարաբերութեանց վերաբերեալ դատերը քննել և վճռել, և ազգայնոց մէջ ծագած վէճերը խաղաղել:

11°. Գաւառական կրօնական ժողովը կրօնական խնդրոց համար կեդրոնական վարչութեան կրօնական ժողովին հետ, և Գաւառական քաղաքական ժողովը ալ քաղաքական խնդրոց համար կեդրոնական վարչութեան քաղաքական ժողովին հետ, նոյնպէս խառն խնդրոց համար Գաւառական խառն ժողովը

կեդրոնական վարչութեան խառն ժողովոյ հետ յարաբերութիւն ունին, և ի հարկին կեդրոնական վարչութեան կը ղրկեն:

12°. Գաւառական վարչութիւնը իր դաւառին ազգային հանրական և անհատական խնդրոց համար տեղական կառավարութեան հետ յարաբերութիւն ունի. բայց Բ. Դրան գիմելու հարկին մէջ կեդրոնական վարչութեան կը ղրկմէ:

Եթէ առաջնորդական վիճակի մը մէջ գտնուի քաղաք կամ գիւղ, որ քաղաքականապէս ուրիշ առաջնորդական վիճակին տեղական կառավարութեան ներքեւ ըլլան, երկու Գաւառական վարչութիւնք այս մասին իրարու հետ յարաբերութիւն կ'ունենան:

13°. Գաւառական վարչութիւնը՝ յարաբերութեանց համար օրինաւոր գիււանատուն պիտի ունենայ, և Տեղական կառավարութեան քով ալ ֆախու քէհեասի:

14°. Կրօնական և քաղաքական ժողովոց պաշտօնը 2 տարի կը տևէ, և վերընտրելի չեն: Բայց եթէ կրօնական

ժողովոյ համար բաւական թուով եկեղեցական չգտնուի, նախորդ եկեղեցական հայրերը վերընտրելի կրնան ըլլալ:

13°. Քաւառական վարչութեան կըրօնական և քաղաքական ժողովներն իրենց երկամեայ համարատուութեան տեղեկագիրը, հանդերձ գաւառական Ուսումնական և Տնտեսական խորհրդոց տեղեկագրերով, երբ ներկայացնեն գաւառական Ընդհանուր ժողովոյ, անոնց վաւերացեալ մէկ օրինակն ալ պիտի զրկեն առ կեդրոնական վարչութիւնն:

Գ.

ԳՍԻԱՌԱՍԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

ՌԻՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ
ԽՈՐՀՈՒՐԳՆԵՐԸ

1°. Քաւառական քաղաքական ժողովը կ'ընտրէ Ուսումնական խորհուրդը 3 էն մինչև 5 ուսումնական և ուսումնասէր անձերէ, և այս ընտրութիւնը կը ծանուցանէ կեդրոնական վարչութեան Ուսումնական խորհրդոյ, որպէս զի կարենայ անոր հետ յարաբերութիւն ու-

նենալ իր պաշտօնին վերաբերեալ խնդրոց վրայ:

2°. Քաւառական Ուսումնական խորհրդոյ պաշտօնն է,

Ա. Դաստիարակութիւնը ընդհանրացընել գաւառին ամեն կարգի ազգայնոց մէջ:

Բ. Մանկանց և աղջկանց հաւասար ուսուցանել իրենց կրօնքը, լեզուն և պատմութիւնը և այլ կարևոր ուսումներ:

Գ. Քաւառին վարժարանաց բարեկարգութեանը հսկել, ըստ հրահանգի կեդրոնական վարչութեան:

Դ. Վարժարան չունեցող գիւղերուն մէջ վարժարան բանալ տալ:

Ե. Դաստիարակութեան ընդհանրանալուն համար կազմուած ազգօգուտ ընկերութիւնները քաջալերել և անոնց ձեռնտու ըլլալ:

Զ. Քաւառին մէջ գտնուող գաստիարակաց կացութիւնը լաւցնելու և ապագայն անդորրելու խնամ տանիլ:

Է. Քաւառին թէմերուն մէջ նախակրթութեան յաջողակ գաստիարակներ հասցնելու ջանք և փոյթ ունենալ:

3°. Քաւառական Ուսումնական խոր-

հուրդը կը հսկէ այն վանօրէից ուսումնահական ընթացքին և վիճակին վրայ, որոնց մասնաւոր մատակարարութիւնը միաբանութեան՝ և ընդհանուր տեսչութիւնը կեդրոնական վարչութեան վանօրէից խորհրդոյն կը վերաբերի. բայց երբէք չլինար միջամտել, այլ եթէ դիտողութիւն ունենայ, կ'ուզէ առ Գաւառական Քաղաքական Ժողով, և անոր միջոցաւ առ կեդրոնական վարչութեան վանօրէից խորհուրդն, որ պաշտօնը կը տնօրինէ :

4. Գաւառական Ուսումնական խորհուրդը որոշեալ ժամանակի մէջ և ի հարկին, համար կը պահանջէ գաւառին մէջ գտնուած Թաղական խորհուրդներէն, իրենց վարժարանաց վիճակին և ընթացքին վրայ, և իր տեղեկագրովը կը հաղորդէ Գաւառական Քաղաքական Ժողովին :

5. Քաղաքական Ժողովը կ'ընտրէ Տնտեսական խորհուրդը 3 էն մինչև 5 անտեսագէտ և հաշուագէտ անձերի, և այս ընտրութիւնը կը ծանուցանէ կեդրոնական վարչութեան Տնտեսական

խորհրդոյ, որպէս զի կարենայ անոր հետ յարաբերութիւն ունենալ իր պաշտօնին վերաբերեալ խնդրոց վրայ :

6. Գաւառական Տնտեսական խորհրդոյ պաշտօնն է,

Ա. Գաւառին մէջ գտնուած ազգային բոլոր հաստատութեանց և անոնց կալուածներուն մատակարարութեան ընդհանուր տեսչութիւնն ընել, անոնց պայժաութեանն և սպահովութեանը անխոնջ հսկել և հոգ տանիլ :

Բ. Սոյն ազգային հաստատութեանց և կալուածոց կալուածադրերուն օրինակը կեդրոնական վարչութեան Տնտեսական խորհրդոյ հաղորդել :

Գ. Գաւառին մէջ ազգային կալուածոց կշնումն և վաճառումն իր հաւանութեամբ որոշել, և Գաւառական Քաղաքական Ժողովը հաճութեամբ և Առաջնորդի կնքով հաստատել տալ :

Սահմանադրապէս Բ-ի-է-է-է-է-է-ն ըստած բանը Հոյոց ազգին համար վերցուած ըլլալով, նոյն պաշտօնը գաւառին մէջ Գաւառական Տնտեսական խորհուրդը կը վարէ :

Ազգային սեպհականութեան վերա-

բերեալ ամենայն դնումն և վաճառու-
մնն և դրամական փոխառութիւն ըստ
օրինի կանխաւ պիտի ծանուցուի կեդ-
րոնական վարչութեան Տնտեսական խոր-
հրդոյ :

Գաւառական Տնտեսական խորհուր-
դը և Բաղաքական Ժողովը ստիպողա-
կան պարագայի մէջ որ և է գնումն կրը-
նայ ընել, յետոյ կեդրոնական Տնտեսա-
կան խորհրդոյ ծանուցանելու պարտա-
ւորութեամբ. բայց որ և է վաճառում
և փոխառութիւն չկրնար ընել, առանց
կանխաւ ծանուցանելու կեդրոնական
Տնտեսական խորհրդոյ և առանց անոր
հաւանութիւնն առնելու :

Դ. Հսկել գաւառին մէջ ազգային որ
և է շինութեանց կամ վերանորոգու-
թեանց, որոնց չկրնար ձեռնարկուիլ ա-
ռանց գիտութեան Գաւառական Տն-
տեսական խորհրդոյ, և հաճութեան
Գաւառական Բաղաքական Ժողովոյ :

Ե. Գաւառապլուխ քաղաքին մէջ
գտնուած Հիւանդանոցին տեսչութիւնն
ընել, կամ իր կողմէն յատուկ Հոգա-
բարձութեան մը յանձնել :

Զ. Կտակաց անօրէնութիւն ընել,

կամ իր կողմէն յատուկ Հոգաբարձու-
թեան մը յանձնել, և այս մասին Երչ-
դիւ դործադրութեան հսկել ըստ հը-
րահանդի կեդրոնական վարչութեան :

Է. Գաւառական անտուկին ելու-
մուտքը անտեսել, որոշեալ ծախքերն
ընել և եկամուտները հաւաքել : Առանց
Գաւառական Բաղաքական Ժողովոյ ու-
րոշման նոր ծախք չընել :

Գաւառական անտուկին մուտքն են՝
Գաւառին ընդհանուր տուրքը . Առաջ-
նորդական հասոյթք, պտղի, նշան-
տուք, հրամանի . և առանց մասնաւոր
տեղ մը որոշելու՝ գաւառին անուանը
եղած կտակ կամ նուէր : Եւքն են, Ա-
ռաջնորդական թոշակ, կեդրոնական
անտուկին յատկացեալ տարեկան տուր-
քը (մուքաթա), Դիւանատան ծախք, և
կարօտեալ թաղերու նպաստ և զանա-
զան ուրիշ պատահական ծախք :

Դ. Գաւառական Տնտեսական խոր-
հուրդը կը հսկէ այն վանօրէից սեպհա-
կանութեանց և կալուածոց և այլ նիւ-
թական վիճակին վրայ, որոնց մասնաւոր
մատակարարութիւնը միաբանութեան,

և ընդհանուր տեսչութիւնը կեդրոնա-
կան վարչութեան վանօրէից խորհրդոյն
կը վերաբերի . բայց երբէք չկրնար մի-
ջամտել , այլ եթէ դիտողութիւն ունե-
նայ , կ'ուզղէ առ Գաւառական ֆազա-
քական ժողով , և անոր միջոցաւ առ
կեդրոնական վարչութեան վանօրէից
խորհուրդն , որ պատշաճը կը սնօրինէ :

Գաւառին մէջ գտնուած այն վան-
քերը՝ որ յատուկ միաբանութիւն չու-
նին և չեն կրնար ունենալ , ասոնք ուղ-
ղակի Գաւառական Տնտեսական խոր-
հրդոյ իրաւասութեան ներքե են . և
անոր կողմէ կարգեալ , և Գաւառական
ֆազաքական ժողովէն հաստատեալ տես-
չի մը միջոցաւ կը մատակարարուին և
հասոյթը այն գիւղօրէից եկեղեցւոյ և
վարժարանի ծախուց կը յատկանայ , ո-
րոնց ժողովրդեան պողիի արգիւնքը
յիշեալ վանքը կը վայելէ : Այս տեսակ
վանօրէից սնօրէնութեանը վերաբերեալ
խորհուրդները կեդրոնական վարչու-
թեան վանօրէից խորհրդոյն հաւանու-
թեամբը ի գործ կը դրուին :

8°. Տնտեսական խորհուրդը որոշեալ
ժամանակի մէջ և ի հարկին , համար կը

պահանջէ գաւառին մէջ գտնուած թա-
ղական խորհուրդներէն , իրենց տնտե-
սական և ելուտից գործոց վրայ . և իր
տեղեկագրովը կը հաղորդէ Գաւառա-
կան ֆազաքական ժողովին :

9°. Ուսումնական և Տնտեսական խոր-
հրդոց պաշտօնը 2 տարի կը տեէ , և
ամեն երկու տարին անգամ մը կիսուա-
կէս կը նորոգուին , և վերընտրելի են :

10°. Այն գաւառներուն մէջ՝ որոնք
բնակչօք սակաւաթիւ և դրիւք փոքր
են , Գաւառական ֆազաքական ժողովը՝
եթէ կրնայ , ինք կը վարէ Ուսումնական
և Տնտեսական խորհրդոց պաշտօնը ,
բայց կեդրոնական վարչութեան հաւա-
նութիւնը կանխաւ առնելով :

Ե .

ԳՍԻՍՈՍԿԱՆ ՎՍՐՉՈՒԹԵԱՆ

ԹԱՂԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐԸ

1°. Թաղական խորհուրդ կը կազմուի
այն թաղին կամ գիւղին մէջ , ուր եկե-

զնցի կոյ, և նոյն եկեղեցին ալ իրնն սեպհական ժողովուրդ ունի:

2°. Իրաքանչիւր թաղական խորհուրդ իր թաղին ժողովրդեան կողմէ կ'ընտրուի դպրոնի քուէարկութեամբ, ըստ հրահանգի ընտրութեան Գաւառական Ընդհանուր ժողովոյ:

3°. Թաղական խորհուրդներն ըստ տեղոյն 3 էն մինչև 7 անդամներէ կը բաղկանան, և իրենց պաշտօնն է,

Ա. Իրենց թաղին ժողովրդեան ազգային դողծոց մատակարարութիւնը:

Բ. Եկեղեցւոյ պայծառութեանը խրնամ տանիլ:

Գ. Մանկանց և աղջկանց դաստիարակութեանը համար վարժարան ունենալ և անոնց յառաջագիմութեանը ջանք ընել:

Դ. Թաղին աղքատաց խնամ տանիլ:

Ե. Թաղեցւոյ մէջ պատահած վէճերուն քննութիւնն ու խաղաղարարութիւնն ընել:

4°. Թաղական խորհուրդն իր իշխանութեան ներքև գտնուած վարժարանաց վրայ Հոգաբարձութիւն կը կարգէ 3 էն մինչև 5 ուսումնական և ուսումնա-

տէր անձերէ. սոյն Հոգաբարձութիւնը վարժարանաց տեսչութիւնը կը վարէ, ծախքը հոգալով եկեղեցւոյ սնտուկէն յատկացած ամսականաւը և ժողովրդէն ըրած դպրոցական հանգանակութեամբը:

Սոյնպէս աղջկանց վարժարանը Տիկիններէ կազմեալ խնամակալութեան մը կ'ընայ յանձնել, յար և նման Հոգաբարձութեան:

Թաղական խորհուրդը ընտրեալ Հոգաբարձութիւնը և խնամակալութիւնը կը ծանուցանէ Գաւառական Ուսումնական խորհրդոյ, որպէս զի անոր հետ դպրոցական խնդրոց վրայ յարաբերութիւն ունենան:

5°. Թաղական խորհրդոյ անօրէնութեան տակ է եկեղեցւոյ սնտուկը. որոյ մուտքն են թաղին ժողովրդեան կողմէն տրուած թաղական տուրքը, եկեղեցւոյ և դպրոցի կալուածոց եկամուտները, եկեղեցւոյ հասոյթները, կտակաւ կամ ուրիշ կերպիւ եղած նուէրները և այլն: Եւքն են եկեղեցւոյ և վարժարանի ծախքը, գաւառական սնտուկին յատկացեալ տուրքը, ու աղքատաց տրուելիք օգնութիւնները:

6°. Նորընտիր Թաղական խորհուրդ-
 մը մինչև որ Գաւառական վարչութեան
 Քաղաքական Ժողովէն չի վաւերանայ և
 Առաջնորդին կոնդակով չի հաստատուի,
 պաշտօնի չի ձեռնարկեր. այսպէս նաև
 երբ հրաժարի, իւր հրաժարականը պի-
 տի մատուցանէ Քաղաքական Ժողովոյ,
 հաշիւն ալ Տնտեսական խորհրդոյ ներ-
 կայացնելով:

7°. Եթէ Թաղական խորհուրդ մը սահ-
 մանեալ Ժամանակէն յառաջ հրաժարի,
 Գաւառական վարչութեան Քաղաքական
 Ժողովը առժամանակեայ խորհուրդ մը
 կը կարգէ անմիջապէս, և նոր ընտրու-
 թեան հրահանգն ալ ի միասին կը ղրկէ:

Թաղական խորհուրդ մը երբ հրաժարի
 կամ լուծուի, վարժարանաց Հոգաբար-
 ձութիւնը կամ խնամակալութիւնը կը
 շարունակեն իրենց պաշտօնը, առժա-
 մանակեայ և կամ նորընտիր Թաղական
 խորհրդէն ստանալով եկեղեցւոյ սնտու-
 կէն յատկացեալ ամսականը:

Իսկ եթէ Հոգաբարձութիւնը կամ
 խնամակալութիւնը հրաժարին կամ լուծ-
 ուին, Գաւառական վարչութեան Քաղա-
 քական Ժողովոյ պարտքն է անմիջապէս

առժամանակեայ Հոգաբարձութիւն մը
 կամ խնամակալութիւն մը կազմել, եթէ
 Թաղական խորհուրդը չուզէ կամ չի կր-
 նայ նորն ընտրել անմիջապէս:

8°. Թաղական խորհրդոց, ինչպէս նաև
 Հոգաբարձութեանց և խնամակալու-
 թեանց պաշտօնը 4 տարի կը տևէ, և
 վերընտրելի են:

9.

ՍՈՍՁՆՈՐԻ

1°. Առաջնորդի ընտրութեան ատեն
 կեդրոնական վարչութիւնն Ազգին մէջ
 գտնուած բոլոր անպաշտօն և առաջնոր-
 դական արժանիք ունեցող եկեղեցակա-
 նաց ընդհանուր ցուցակը կը հաղորդէ
 գաւառին:

Գաւառական կրօնական և Քաղաքա-
 կան Ժողովները յիշեալ ցուցակին մէջէն
 իրենց գաւառին համար ամենէն աւելի
 յարմարաւոր երեք անձինքը կը զատեն,
 և այս ընտրելեաց ցանկը կը ներկայացը-
 նեն Գաւառական ընդհանուր Ժողովոյ:

Ժողովը կ'ընտրէ զԱռաջնորդը գաղտ-
 նի քուէարկութեամբ և բացարձակ ա-
 ռաւելութեամբ քուէից:

Գաւառական կրօնական և ֆաղաքա-
կան ժողովոց պատրաստած ընտրելեաց
ցանկէն դուրս անձի վրայ ալ քուէ կը
տրուի, բայց պէտք է որ այն անձին ա-
նունը նշանակուած ըլլայ կեդրոնական
վարչութեան ընդհանուր ցուցակին մէջ:

Ընտրութիւնը կատարուելէ ետեւ տե-
ղեկագիրը կը շինուի, զոր Գաւառական
Ընդհանուր ժողովոյ անդամք կ'ստորագ-
րեն, և տեղւոյն խառն ժողովոյ միջոցաւ
Սրբազան Պատրիարքին կ'ուղարկուի:

Կեդրոնական վարչութեան խառն
ժողովը սոյն ընտրութեան օրինաւորու-
թիւնը քննելէ և ստուգելէ ետեւ Պատ-
րիարքական կոնդակաւ կը հաստատէ
զԱռաջնորդը, և Բ. Դրան իմաց տալով
պաշտօնական հրամանագիրը կ'ընդունի:

Մինչև որ կեդրոնական վարչութեան
կողմանէ Առաջնորդին ընտրութեան օ-
րինաւորութիւնը չհաստատուի և չվա-
ւերանայ, Առաջնորդն եթէ քաղաքին
մէջ ալ գտնուի, պաշտօնին չկրնար ձեռ-
նարկել:

2°. Առաջնորդը Գաւառական ժողո-
վոց նախագահն է, և անոնց գործա-

գիր իշխանութիւնը կը վարէ, և տեղա-
կան կառավարութեան հրամանաց գոր-
ծադրութեան միջնորդն է:

Իր պարտաւորութիւնն է գաւառին
մէջ Ազգային Սահմանադրութեան և
կեդրոնական վարչութեան սահմանեալ
օրինաց և հրահանգաց անթերի գոր-
ծադրութեանը հսկել:

3°. Առաջնորդն իրեն եկած գործերը
որ ժողովոյ և խորհրդոյ կը վերաբերին
նէ, այն ժողովոյն և խորհրդոյն կը
յանձնէ քննութեան և որոշման համար:
Կրօնական և ֆաղաքական ժողովոց մէջ
որոշուած գործոց վրայ Առաջնորդին առ-
տեղական կառավարութիւնն մատուցած
թագրիւրները և կամ ուրիշ պաշտօնա-
կան գրութիւնները, և թէ առ ազգա-
յին կեդրոնական վարչութիւնն ուղղեալ
գրութիւնները վաւերական չեն կրնար
ըլլալ, եթէ որոշեալ ժողովոյն կողմէ ալ
կնքեալ կամ ստորագրեալ չ'ըլլան:

Իսկ երբ ստիպողական գործ մը պա-
տահի, որոյ տնօրէնութեանը համար
կարելի չըլլայ մինչև ժողովոյն գումար-
ման օրը սպասել, և կամ արտաքոյ կար-
գի ժողով գումարել, Առաջնորդը կըը-
նայ պէտք եղածը ինքնին տնօրինել, իր

վրայ առնելով պատասխանատուութիւնը : Բայց պարտաւորեալ է եղելութիւնը արձանագրել տալ կանոնաւոր կերպիւ , և որ ժողովոյն կը վերաբերի նէ , անոր յաջորդ նիստին ներկայացնել վաւերացման համար :

4°. Առաջնորդն իր բացակայութեան ատեն , իր ազգային ժողովոց մէջ տրուած որոշումները պարունակող թուղթը դեռ չըստորագրած , կարող է անոնց վրայ իր դիտողութիւններն յայտնելով խնդիրը կրկին քննութեան յանձնել : Իսկ այս վերաքննութենէն ետքը՝ պարտաւորեալ է նոյն թղթերը ստորագրել , եթէ տրուած որոշումը Սահմանադրութեան տրամադրութեանցը անհամաձայն չգտնէ :

5°. Առաջնորդը կրնայ գաւառին մէջ գտնուող և Սահմանադրութեան սկզբբանցը համեմատ չվարուող եկեղեցական մը , վարժապետ մը , Եկեղեցւոյ , վանքի , Դպրոցի կամ Հիւանդանոցի գործակալ մը , պաշտօնէն հանելու առաջարկութիւն ընել ձեռնհաս ժողովոյն կամ խորհրդոյն :

6°. Առաջնորդը գաւառական սնտու-

կէն իրեն յատկացեալ ամսական կ'ունենայ , և ինք կը տեսնէ Առաջնորդարանին ներքին ծախքը :

7°. Առաջնորդը իրեն յատուկ փոխանորդ մը կ'ունենայ , զոր խառն ժողովը կ'ընտրէ և Առաջնորդը կը հաստատէ :

8°. Առաջնորդը ըստ օրինաց Տէրութեան , արքունի ժողովոյ անդամ է . հոն գաւառին վերաբերեալ որ և է ազգային հանրական և անհատական խնդրոյ վրայ իր կարծիքը յայտնելէ և հանրագրի վրայ իր ստորագրութիւնը դրնելէ յառաջ՝ Գաւառական վարչութեան հաճութիւնը պիտի առնու . ի բաց առեալ այն սովորական խնդիրները , որոց վերաբերեալ տնօրէնութիւնը արդէն Գաւառական վարչութեան կողմէն նըշանակուած կ'ըլլան :

Եթէ արդէն չի նշանակեալ խնդրոյ մը համար՝ պատասխանատուութիւնը վրան առնելով , կարծիքը և ստորագրութիւնը տայ , Գաւառական վարչութեան յառաջիկայ նիստին պիտի իմացնէ :

Ճիշդ այսպէս պիտի վարուին նաև այն Հայ անդամները , որ արքունի ժողովոց մէջ կը նստին ի դիմաց Ազգին :

Եթէ Առաջնորդը իր վիճակէն բացակայ ըլլայ, Առաջնորդական փոխանորդը կամ տեղապահը կը բազմի Արքունի ժողովոյ մէջ:

Թեմերուն մէջ տեղական կառավարութեան ժողովոյ անդամ է այն եկեղեցականը, որ տեղւոյն թաղական խորհրդէն ընտրեալ և գաւառական ֆաղաքական ժողովէն վաւերացեալ է այս պայտօնին համար, զոր կը վարէ յար և նման Առաջնորդին:

9°. Առաջնորդը իրաւունք չունի ինքնին լուծել և փոխել Գաւառին կրօնական և ֆաղաքական ժողովները և անոնց վերաբերեալ խորհուրդները: Բայց երբ տեսնէ թէ ասոնցմէ մէկը Սահմանադրութեան սկզբանցը հակառակ ընթացքի մէջ է, առաջին անգամին բացատրութիւն կ'ուղէ այն ժողովէն կամ խորհուրդէն, երկրորդին իմաց կուտայ անոր ապօրինաւոր ընթացքը և ի կանոնապահութիւն կը հրաւիրէ զայն. իսկ երրորդին՝ Գաւառական Ընդհանուր ժողովոյն կը դիմէ, եթէ ամբաստանելին կրօնական կամ ֆաղաքական ժողովն է. և կամ ֆաղաքական ժողովոյն կը դիմէ:

Եթէ Ուսումնական և Տնտեսական և Թաղական խորհուրդներէն մէկն է. և պատճառները ցուցնելով՝ ամբաստանեալ ժողովոյն կամ խորհրդոյն լուծումը կ'առաջարկէ:

Եթէ Առաջնորդը իր գաւառական Ընդհանուր ժողովին դէմ ալ գանդատունենայ, կը դիմէ առ Կեդրոնական վարչութեան խառն ժողովն:

Է.

ԱՄԲԱՍՏԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ա.Ռ.Ա.Ջ.ՆՈՐԴԻ ՎՐԱՅ

1°. Առաջնորդը կ'ամբաստանուի Գաւառական Ընդհանուր ժողովէն կամ նոյն գաւառին կրօնական և ֆաղաքական ժողովներէն կամ ասոնցմէ մէկէն: Ամբաստանող կամ բողոքող ժողովը Կեդրոնական վարչութեան կը հաղորդէ իր ամբաստանութիւնը կամ բողոքը:

2°. Կեդրոնական վարչութիւնը նախ բացատրութիւն կը պահանջէ առաջնորդէն. և երբ իրաւախօհութեան միջոցները պակսին, ամբաստանութեան նիւթին և այլ պարագայից նկատմամբ, եթէ ար-

Ժան դատէ, առժամանակեայ կը հեռացընէ Առաջնորդը նոյն տեղէն. և Գաւառական վարչութիւնը առաջնորդական տեղապահ մը կը նշանակէ և կեդրոնական վարչութիւնը կը վաւերացնէ: Առաջնորդական թոշակին կէսը կը ղըրկուի Առաջնորդին և միւս կէսը Տեղապահին կը յատկանայ:

Իսկ երբ կեդրոնական վարչութիւնը նկատէ որ ամբաստանութիւնը ծանր է, և ամբաստանողը կամ ամբաստանեալն ալ քննութիւն ընելու վրայ կը պնդէ, գաւառական ընդհանուր ժողով գումարելու և քննութիւն ընելու հրահանգը կուտայ, և ի հարկին իր կողմէն ալ տեսուչ կը ղրկէ:

3° Եթէ Առաջնորդն ընդհանուր ժողով չի գումարէ, թէ՛ Գաւառական ընդհանուր ժողովոյ դիւանը, և թէ՛ կրօնական կամ ֆաղաքական ժողովոց դիւաններէն մէկն կամ երկուքն ի միասին, և թէ՛ կեդրոնական վարչութեանն նշանակեալ տեսուչը ըստ օրինի կրնան հրաւիրել Գաւառական ընդհանուր ժողովը:

Եթէ Գաւառական ընդհանուր ժողով գումարել անհնար ըլլայ, կեդրոնա-

կան վարչութիւնն իր կողմանէ քննիչներ կը կարգէ, և անոնց միջոցաւ ամբաստանութիւնը կը քննէ, և ըստ այնմ արդարութիւնը կը վճռէ:

4° Գաւառական ընդհանուր ժողովին ներկայացեալ ամբաստանութիւնը քննելու համար՝ ժողովն իր մէջէն կ'ընտրէ 3 եկեղեցական և 3 աշխարհական խառն Յանձնաժողով մը, (որ իր մէջ բողոքականացմէ մարդ պիտի չունենայ), և երբ ամբաստանութիւնը հաստատուի, ու Առաջնորդին հրաժարումն անհրաժեշտ դատուի, այս եղելութեանց բովանդակ տեղեկագիրը Գաւառական ընդհանուր ժողովոյ անդամոց մեծագոյն մասէն ստորագրեալ, կը ղրկուի առ կեդրոնական վարչութիւնն:

Սոյն տեղեկագրին մէկ օրինակն ալ նոյնպէս Գաւառական ընդհանուր ժողովոյ մեծագոյն մասէն ստորագրեալ կը մատուցուի Առաջնորդին, և մատուցուած թուականէն մինչև մէկ կամ ըստ հեռաւորութեան տեղոյն երկուամիս՝ Առաջնորդն իրաւունք ունի բողոքելու կամ իր դիտողութիւնները ներկայացնելու կեդրոնական վարչութեան:

Եթէ Առաջնորդը չի բողոքէ, և ոչ բողոքալ պայմանաժամն անցնի, ինքնին իր պաշտօնէն դադարեալ է:

Իսկ եթէ բողոքէ կամ դիտողութիւն ներկայացնէ կեդրոնական վարչութեան, այն ատեն մինչև կեդրոնական վարչութեանն առնելիք որոշման օրը՝ առաջնորդական պաշտօնը վարելէ դադարեալ է, բայց իւր անունը Ս. Պատարագի մէջ յիշատակուելէ դադարած չէ: Այս միջոցին առաջնորդական փոխաշնորդը կը վարէ առաջնորդական պաշտօնը:

5°. Կեդրոնական վարչութեան խառն ժողովը տեղեկագիրը լսելէն և Առաջնորդին բողոքը կամ դիտողութիւններն առնելէն վերջը, անմիջապէս քննիչներ կը ղրկէ ի նոյն գաւառ, անոր մերձակայ վիճակաւորներէն, կամ այլուստ՝ եկեղեցական և աշխարհական դատէն, որ պաշտօն կ'ունենան նոյն գաւառին ընդհանուր ժողովոյ և Առաջնորդին ներկայութեանը ամբաստանութեան կէտերը վերաքննելու:

Եթէ ամբաստանեալ առաջնորդ մը եպիսկոպոս է, գնացող եկեղեցական

քննիչին մէկն եպիսկոպոս ըլլալու է:

Նոյնպէս գնացող եկեղեցական քրննիչը նոյն վիճակին առաջնորդութեան ընտրելի չի կրնար ըլլալ այն անգամին համար:

Քննչաց ծախքը գաւառական սնտուկին կը վերաբերի:

Քննիչները վերաքննութեան արդիւնքը կը տեղեկագրեն առ կեդրոնական վարչութիւնն:

Կեդրոնական վարչութեան խառն ժողովը նոյն տեղեկագրին վրայ իր վճիռը կուտայ, որ եթէ առաջնորդին անկմանը կը վերաբերի, կը հաղորդէ առ քննիչ պաշտօնեայս և առ դադարեալ առաջնորդն:

6°. Դադարեալ Առաջնորդն անմիջապէս իր վիճակէն կ'ելլայ, կեդրոնական վարչութեան նշանակած տեղն երթալու:

Եթէ դադարեալ Առաջնորդը վերաքննութիւն պահանջէ ի կ. Պօլիս, ուղղակի պարտաւոր է կ. Պօլիս գալ, և վերաքննութեան օրինաւոր փաստերը ներկայացնել:

Եթէ միջոց անցնի, և ապա դադարեալ Առաջնորդ մը բողոքէ, անընդունեալ

լի պիտի ըլլայ : Այս միջոցը առ առաւելին չորս ամիս է :

Եթէ դադարեալ Առաջնորդ մը ըմբոստանայ և վեր ի վայր յուզէ վիճակը, այսպիսին արքունի հրամանաւ կը հանուի իր տեղէն, և որոշեալ տեղ մը կը զրկուի :

Երբ Առաջնորդ մը դադարի իր պաշտօնէն կամ հրաժարի և կամ վախճանի, Գաւառական վարչութեան Խառն ժողովն անմիջապէս եպիսկոպոս կամ վարդապետ և կամ քահանայ տեղապահ մը կը կարգէ, և յետոյ անոր միջոցաւ կը հրաւիրէ գաւառական ընդհանուր ժողովը նոր առաջնորդ մ'ընտրելու. այս մասին կեդրոնական վարչութենէն առած հրահանգին համեմատ :

Մինչև նոր Առաջնորդի մ'ընտրութիւնը՝ եթէ Գաւառական վարչութիւնը առաջնորդական տեղապահ մը անմիջապէս չի նշանակէ, կեդրոնական վարչութիւնը զայն կը կարգէ :

7°. Երբ Առաջնորդի մը վրայ եղած ամբաստանութիւններն ծանր ըլլան, և չի կրնայ արդարանալ, եթէ յանցանքը եկեղեցւոյ դէմ է, առաջնորդական

պաշտօնէն դադարելէն զատ՝ եկեղեցւոյ օրինաց համեմատ ալ կը պատժուի :

Իսկ եթէ Ազգային Սահմանադրութեան և կեդրոնական վարչութենէն սահմանեալ օրինաց և հրահանգաց դէմ է, իր յանցանացը համեմատ արդէն վարած պաշտօնէն դադարելէն զատ՝ որոշեալ ժամանակ մ'ալ ազգային որ և է պաշտօն վարելէ կը զրկուի :

Եւ եթէ ժողովուրդ հովուելու և անոր օգտին ու յառաջադիմութեան նըպաստելու անբաւական լինելն հաստատուած ըլլայ, առաջնորդական պաշտօն վարելէ բոլորովին զրկուելու վճիռ կ'ընդունի :

8°. Եթէ ի գաւառին կամ ի Պոլիս եղած վերաքննութիւնը Գաւառական ընդհանուր ժողովոյ աննպաստ ըլլայ, և Առաջնորդին ու անոր մէջ համաձայնութիւնն անկարելի, այն ատեն կեդրոնական վարչութիւնը կը լուծէ Գաւառական ընդհանուր ժողովը և անմիջապէս վերակազմել կուտայ :

Եթէ վերակազմեալ Գաւառական ընդհանուր ժողովը դարձեալ իր առաջնորդը չուզելուն վրայ պնդէ, այն ատեն

Կեդրոնական վարչութիւնը առժամանակ մի վիճակէն կը հեռացնէ Առաջնորդը : Առաջնորդական թոշակին կէսը Առաջնորդին կը զրկուի :

Ը .

ՄԻՋԱՄՏՈՒԹԻՒՆ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎՈՐՁՈՒԹԵԱՆ

1°. Երբ Առաջնորդ մը կամ Գաւառական վարչութիւն մը Սահմանադրութեան և Կեդրոնական վարչութեանէն սահմանեալ օրինաց և հրահանգաց հակառակ ընթացքի մէջ գտնուին , և իրենց պաշտօնն ու պարտաւորութիւնը չի կատարեն , Կեդրոնական վարչութիւնն իրաւունք ունի ազդարարութիւն ընել անոնց և բացատրութիւն պահանջել :

Կեդրոնական վարչութիւնն ի հարկին մերձակայ առաջնորդներէն կամ վանականներէն կամ այլուստ՝ եկեղեցական և աշխարհական տեսուչ կը զրկէ հոն :

2°. Եթէ Առաջնորդը կամ Գաւառական վարչութիւնը յամառին իրենց ընթացքին մէջ , տեսչին միջոցաւ Գաւա-

ռական Ընդհանուր ժողովը կը հրաւիրուի , և Կեդրոնական վարչութիւնը կը դադրեցնէ զանոնք իրենց պաշտօնէն ըստ տեղեկագրի Գաւառական Ընդհանուր ժողովին :

3°. Այսպիսի պարագայի մէջ եթէ Գաւառական Ընդհանուր ժողովն ալ համամիտ գտնուի Առաջնորդին կամ Գաւառական վարչութեան , Կեդրոնական վարչութիւնը զայն ալ կը լուծէ , և իր կողմէն զրկուած տեսչին միջոցաւ առժամանակեայ վարչութիւն մը կը կազմէ , առաջնորդական տեղապահ մ'ալ կարգելով՝ ցնոր ընտրութիւն Գաւառական Ընդհանուր ժողովոյ :

Կեդրոնական վարչութիւնն այսպէս պիտի վարուի . երբ թէ այսպիսի և թէ ուրիշ պարագայի մէջ Գաւառական Ընդհանուր ժողով գումարել տալն անհրնար ըլլայ իրեն , կամ թէ ժողովը ցրուած և կամ բնաւ չեղած ըլլայ :

4°. Եթէ Առաջնորդը կամ Գաւառական վարչութիւնը և կամ Գաւառական Ընդհանուր ժողովը՝ որ Կեդրոնական վարչութեան միջոցաւ պաշտօնէ դադրած կամ լուծուած են , Սահմանադրու-

Թեան հիմնական սկզբանց , Հայաստան ,
եայց եկեղեցւոյ վարդապետութեան և
օրինաց , Ազգային իրաւանց և արտօ-
նութեանց հակառակ վարուած ըլլան ,
և ազգային սեփականութեանց ու մա-
տակարարութեան մէջ նենդութեամբ
բռնուած , կամ ազգային յառաջադի-
մութեան արդելք եղած են դիտմամբ
և գիտութեամբ , վերջապէս Ազգի և
Եկեղեցւոյ դէմ դիտմամբ փաստակար
գտնուած ըլլան , վերընտրելի չեն իրենց
պաշտաման համար . ի բաց առեալ Ժո-
ղովոց այն մասը՝ որ փոքրաթիւ է , և
բողոքարկու՝ մեծագոյն մասին դէմ :

5. Իսկ երբ վերընտրելի չըլլալու չափ
ծանր վիճակ մը չունենան , և ընտրուե-
լէն յետոյ դարձեալ ըստ առաջնոյն շա-
րունակեն այն ընթացքնին , որոյ հա-
մար առաջին անգամ պաշտօնէ դադրե-
ցան կամ լուծուեցան , կեդրոնական
վարչութիւնը իր Ա . Բ . Գ . ազդարա-
րութիւններն ընելէ ետքը , կը լուծէ
զանոնք իրենց պաշտօնէն՝ վերընտրելի
չըլլալու պայմանաւ :

8140 109.

<< Ազգային գրադարան >>

NL0109880

